

เลขที่.....

ประโยคธรรมศึกษาชั้น[]ตรี []โท [☒]เอก ระดับ []ประถม [☒]มัธยม []อุดม
 วิชา เรียงความแก้กระทู้ธรรม
 สอบในสนามหลวง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

	ปรทุกขุปราเนน โย อุตตโน สุขมิจจติ
	เวรสํสคคํสกุโ เวรา โส น ปริมุจจติ.
	ผู้ที่มุ่งถึงความสุขตนด้วยการก่อทุกข์ให้คนอื่น
	เป็นผู้พัวพันอยู่กับการจองเวร ย่อมไม่พ้นจากเวร
	บัดนี้ จักได้อธิบายขยายความแห่งพุทธศาสนสุภาษิตที่ยกขึ้นเป็นบทเบื้องต้นนั้นเพื่อเป็น
	แนวทางแห่งการศึกษาและแนวทางแห่งการปฏิบัติ โดยสมควรแก่อัตภาพและธรรมเป็นลำดับไป
	ดำเนินความว่า ผู้ที่มุ่งถึงความสุขตนด้วยการก่อทุกข์ให้คนอื่น สุดท้ายความทุกข์นั้นก็
	ย้อนมาสู่ตนเอง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสอนให้ระงับเวรโดยวิธีการด้วยความสำรวมระวัง
	ความประพฤติปฏิบัติทางไตรทวาร คือทางกาย ทางวาจา และเจตนาความคิดอ่านทางใจ มิให้เป็นการ
	ก่อเวร และหากเคยมีเวรต่อกันกับใครผู้ใด ก็ให้เวรนั้นสงบระงับลงได้ ก็จะดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันใน
	สังคมอย่างสงบสุข เพราะว่า ผู้คนและสัตว์โลกอื่นทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันในสังคมทุกวันนี้ มักประพฤติ
	ปฏิบัติต่อกันในลักษณะเป็นการก่อเวรและก็ผูกใจเจ็บแค้นแล้วก็จองเวรซึ่งกันและกัน เป็นเหตุให้อยู่
	ร่วมกันอย่างโกลาหล ไม่สงบ และเป็นเหตุให้ถึงซึ่งความเศร้าหมอง ที่แย่ไปกว่านั้นอีกคืออาจเกิดโรค
	ทำให้ต้องเสียเงินเสียทองมารักษา ซ้ำยังไม่มีใครอยากคบหาเพราะรังเกียจ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่
	เราต้องขยันทำความสะอาดร่างกายตนเองอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้เกิดมลทินขึ้นกับท่านเปรียบได้ดังคนมั่งมี
	ก็ล้มจมเพราะนิสัยเกียจคร้าน เหมือนคนเกาะท่อนไม้เล็ก ๆ จมลงในทะเลฉนั้น คนเราควรชำระจิต
	ใจให้สะอาดด้วยหลักศีลธรรมคำสอนแห่งองค์พุทธเจ้า จะได้งดงามใสสะอาดทั้งภายนอกและภายใน

	สมดังพุทธศาสนสุภาษิตที่มาใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า
	ปริตต์ ทารุมารุยห ยถา สีเท มหณฺณเว
	ปญฺญาย จ อลาเภน วิตฺตวาปี น ชีวติ.
	คนมั่งมี ก็ล้มจมได้เพราะติดนิสัยเกียจคร้าน
	เหมือนคนเกาะท่อนไม้เล็ก ๆ จมลงในทะเลฉนั้นนั้น
	อธิบายความว่า ผู้ครองเรือน ก็คือ ขราวาสทั่ว ๆ ไป ที่ไม่ได้เป็นบรรพชิต เรียกว่า ผู้ครอง
	เรือน คือผู้ที่ต้องบริหารครอบครัว ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ เพื่อประคับประคองชีวิตให้อยู่รอด ต้องดูแล
	รับผิดชอบบุคคลทั้งหลายในครอบครัว หรือผู้อยู่ภายใต้การปกครองของตน จะเป็นคนมั่งมี ก็จะนำ
	รับผิดชอบบุคคลทั้งหลายในครอบครัว หรือผู้อยู่ภายใต้การปกครองของตน จะเป็นคนมั่งมี ก็จะนำ
	ตนเองไปสู่ความล้มจมได้เพราะติดนิสัยเกียจคร้าน เปรียบได้เหมือนคนเกาะเพียงท่อนไม้เล็ก ๆ
	ลอยคออยู่ไม่ได้ต้องจมลงในทะเลฉนั้นนั้นตรงข้ามกับผู้ครองเรือนที่มีความขยัน ครองเรือนด้วยดี คือ
	ขยันทำมาหากิน ขยันทำงาน หารายได้มาจุนเจือครอบครัว งานหนักก็เอา งานเบาก็สู้ ไม่เกียจคร้าน
	ย่อมจะสามารถหาทรัพย์มาจุนเจือครอบครัวได้ ผู้ที่มีการบำเพ็ญเพียรเพื่อขัดเกลาจิตใจของเขาให้
	ปราศจากกิเลส เพื่อกำจัดกิเลสให้หมดไปจากจิตใจ โดยการปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ ๘ ที่พระองค์
	ได้ทรงแสดงไว้ ก็เป็นไปได้ด้วยดีเพราะมีความขยันหมั่นเพียรเป็นพื้นฐานของชีวิตอยู่แล้ว แม้เขาเป็น
	ผู้ที่ต้องการพ้นไปจากความทุกข์ ย่อมปฏิบัติตนเองอย่างเคร่งครัดดังที่สั่งสอนไว้ ไม่ทำข้อที่พระองค์
	ทรงห้าม ทำตามที่ทรงบัญญัติอย่างเคร่งครัด เป็นผู้ที่ไม่หลงผิดเข้าใจสิ่งไม่เป็นสาระว่าเป็นสาระ และ
	เห็นสาระว่าไม่เป็นสาระ มีความรู้เป็นผู้มีความคิดเห็นผิดติดเป็นนิสัย ย่อมไม่ประสบพบสาระ น่ายก
	ย่องเลื่อมใส เป็นผู้สร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้เป็นอันมาก มีความบริสุทธิ์แห่งจิตใจตน

	สมดังพุทธศาสนสุภาษิตที่มาใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า
	อสारे สารมดีโน สารเ จาสารทสสินโน
	เต สารํ นาธิคจณนติ มิจจาสงกปปโคจรา.
	ผู้ที่เข้าใจสิ่งไม่เป็นสาระว่าเป็นสาระ และเห็นสาระว่าไม่เป็นสาระ
	เป็นผู้มีความคิดเห็นผิด ๆ ติดเป็นนิสัย ย่อมไม่ประสบพบสาระ
	อธิบายความว่า ผู้เห็นผิดกับผู้เห็นถูกได้รับผลต่างกัน พระศาสดาทรงสดับคำนั้นแล้ว ตรัสว่า "ภิกษุ
	ส่วนเธอทั้งสอง รู้สิ่งเป็นสาระโดยความเป็นสาระ และสิ่งอันไม่เป็นสาระโดยความไม่เป็นสาระ ละสิ่งที่ไม่เป็น
	สาระเสียถือเอาแต่สิ่งที่เป็นสาระเท่านั้น เพราะความที่คนเป็นบัณฑิต" ดังนี้แล้ว ได้ทรงภาษิตพระคาถาเหล่านี้ว่า
	"ชนเหล่าใด มีปกติรู้ในสิ่งที่ไม่เป็นสาระว่าเป็น สาระ และเห็นในสิ่งอันเป็นสาระว่า ไม่เป็นสาระ ชนเหล่านั้น มี
	ความดำริผิดเป็นโคจร ย่อมไม่ประสบสิ่งอันเป็นสาระ. ชนเหล่าใด รู้สิ่งเป็นสาระ โดยความเป็นสาระ และสิ่ง
	ไม่เป็นสาระโดยความไม่เป็นสาระ ชนเหล่านั้น มีความดำริชอบเป็นโคจรย่อมประสบสิ่งเป็นสาระ มีความหมาย
	ว่า สภาพนี้คือ ปัจจัย ๔ มิจจาทิฏฐิมิวัตถุ ๑๐ ธรรมเทศนาอันเป็นอุปนิสัย แห่งมิจจาทิฏฐินั้น ชื่อว่าเป็นอสาระ,
	ผู้มีปกติเห็นในสิ่งอันไม่เป็นสาระ นั้นว่า "เป็นสาระ สภาพนี้ คือ สัมมาทิฏฐิมิวัตถุ ๑๐ ธรรมเทศนาอันเป็นอุปนิสัย
	แห่งสัมมาทิฏฐินั้น ชื่อว่าเป็นสาระ, ผู้มีปกติเห็นในสิ่งที่เป็นสารถนั้นว่า "นี้ไม่เป็นสาระ. ชนเหล่านั้น ชนเหล่านั้น
	คือบัณฑิต ผู้ยึดสัมมาทสสนะอย่างนั้นตั้งอยู่ เป็นผู้มีความดำริชอบเป็นโคจร ด้วยสามารถแห่งความดำริทั้งหลาย
	มีความดำริออกจากกามเป็นต้น ย่อมบรรลุสิ่งอันเป็นสาระ มีประการดังกล่าวแล้วนั้น. ธรรมดาคนเราเกิดมา
	ย่อมต้องพึ่งพาอาศัยกันเป็นธรรมดา คนอื่นอาศัยเราได้ เราอาศัยคนอื่นได้ เป็นเรื่องปกติ พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้
	ว่า “การที่เป็นคนติดนอน ชอบสังสรรค์ ไม่ขยัน เกียจคร้าน โกรธง่าย นั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม” คือไม่มี
	ใครอื่นที่จะเป็นที่พึ่งให้เราได้ตลอดไป ตัวเราเท่านั้นที่จะพัฒนาความสามารถตัวเองให้ดีขึ้นหรือเลวด้วยเราเอง

	สมดังพุทธศาสนสุภาษิตที่มาใน ขุททกนิกาย สุตตนิบาต ว่า
	นิพทาสิลี สมาสิลี อนุญ าทา จ โย นโร
	อลโส โกธปญญาโณ ตํ ปราภวโต มุขิ.
	การที่เป็นคนติดนอน ชอบสังสรรค์ ไม่ขยัน เกียจ
	คร้าน โกรธง่าย นั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม
	อธิบายความว่า บุคคลที่เป็นญาติพี่น้อง สืบสายโลหิตมาด้วยกัน หรือสืบสายมาจากนามสกุล ทั้ง
	ข้างพ่อและข้างแม่ ซึ่งคนในวงศ์ตระกูลเดียวกันนี้ หากมีผู้ใดผู้หนึ่ง ทำความเสียหายเกิดขึ้น เพราะการที่เขาเป็น
	คนติดนอน ชอบสังสรรค์ ไม่ขยัน เกียจ คร้าน โกรธง่าย นั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม ไม่สามารถยับยั้งชั่งใจ
	บางคนไปก่อคดีความจนถึงถูกจับไปติดคุก มีชื่อและนามสกุลไปปรากฏในบัญชีของเรือนจำ จะเป็นเหตุให้เกิด
	ความเสื่อมเสียไปถึงวงศ์ตระกูล หรือไม่เช่นนั้น ทำตนเป็นคนเกียจคร้าน เอาแต่เที่ยวเตร่ เป็นนักเลงหัวไม้ มีนิสัย
	เกะกะเกระ คบเพื่อนไม่ดี ติดสุรา ติดยาบ้า เป็นต้น การกระทำเช่นนี้ จะมีแต่คนดูถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม หาดี
	ตรงไหนไม่ได้เลย ชั่วถึงขนาดนี้ แต่ในโลกนี้ก็ยังมีคนประเภทนี้มีใช่น้อย คนเกียจคร้าน หรือจะเรียกให้สะใจ ก็คือ
	คนขี้เกียจ มี ๔ ประเภท คือ ขี้เกียจหลังยาว พวกนี้ชอบนอนตื่นสายหรือยามปกติเป็นคนชอบนอน งานการไม่ทำ
	ชอบเอาเปรียบคนอื่น ใครจะว่าอย่างไรก็ไม่ค่อยชอบฟัง พ่อแม่สอน เหมือนสืขอให้ควายฟัง, ขี้เกียจติดเพื่อน
	พวกนี้ไม่ชอบอยู่บ้าน พอตื่นนอนก็หายไปกับเพื่อนแล้ว กลับมาถึงบ้านก็ติดดินเที่ยงคืน อาศัยอะไรไม่ค่อยได้ ถ้า
	ดุด่ามากขึ้น ก็พาลพาโลไม่กลับบ้านเลย, ขี้เกียจมั่งง่าย พวกนี้ทำงานพอเป็นพิธี ดีไม่ดีก็ช่าง ชอบทำงานเอา
	หน้าให้คนอื่นเขายกย่องว่าตนเป็นคนขยัน ชอบว่าคนอื่น แต่ตนเองทำไม่เป็น, ขี้เกียจเจ้าสำอาง พวกนี้รูปร่างดี
	แต่งตัวภูมิฐาน ดูเป็นลักษณะผู้ดี แต่ขี้เกียจบรมที่จริงคนเกียจคร้าน มิได้มีแค่นี้ แต่ขอกกล่าวนำไว้เท่านี้ก่อน
	เพราะฉะนั้น ขยันเป็นของทำยาก คนชั่วไม่ค่อยอยากทำ คนเกียจคร้านจึงไม่ประสบความสำเร็จใดๆ ในชีวิต

[illegible]